

Sermo de oratione

Sequitur carmen

opratiuum eiusdem.

Lilij flores rutilantis auri
Francie scuto/saphiri coloris
Enitet/ois cor habes piū/dic
Lilia crescant

Lilij flores/solito magis sunt
Inter vnicas tribulosq; spinis
Obsiti densis/miserante christo.
Lilia crescant.

Lilij flores variū suborti
Hunc sunt prius et fuerunt
Stipitem solus tenet hic in ipso
Lilia crescant.

Lilij flores scelus o pudendum
Unguibus curuis lacerans leo trup
Istius votis phibeat usum
Lilia crescant.

Quisquis es francus fidei probate
Hoste sublato domino volente
Vocē precelsa reboato dicens
Lilia crescant.

Lilij flores Dionisius olim
Francie fertur domui dedisse
Luius obtentu ꝑcibusq; dignis
Lilia crescant.

Vulgus ingratiū/stolidum/ꝑphanum
Cladibus diris meritum perire
Obstrepens tali iubilo decenti
Lilia crescant.

Jure qui francos regis et coronam
Lorde deuoto reuerere christum
Relibens totum sibi da iubebit
Lilia crescant.

Lilij flores decora stis ample
Remigi necnon Ludor vice sancti
Iugiter vestro petimus fauore
Lilia crescant. Amen.

Incipit sermo eius

dem de orōne. factus in cōcilio Cōstātiē:

Obscuro vos tanq̄ aduenas
et pegrinos abstinere vos rē.
Existimate ꝑcor verbum
hoc obsecrationis saluberr/
me humilis et pie non meus
esse verbum. parum enī haberet ex me pon
deris et auctoritatis. Accipite potius tan/
q̄ ab ecclesiarum p̄ncipe Petro sicut ve
re est enūciatum originaliter prime ꝑe. ij.

et recitatur in epistola currentis dominice
Obscuro rē. **I**taq; sicut dicit coaposto/
lus petri paulus. q̄d iū sumus in hoc mun
do. peregrinamur a domino/dicētes ex sē;
tentia quilibet cū ꝑpheta. Incola ego sum
in terra peregrinus et aduena. cuius ratio
nem reddit ibidem ap̄ls Heb. xi. Qm̄ nō
habemus hic manentem ciuitatem. sed fu
turam inquirimus. Hierl̄m illam ciuitatē
que edificat̄ vt ciuitas. Et o q̄ glōsa dicta
sunt de te ciuitas dei rē. quis nos deducet
in ciuitatem hanc munitam. Quā felix il
la ciuitas q̄ a longe olim ꝑspicientes moy
ses et leui/nō sine mysterioꝝ quodam in
uolucro/primogenit̄ suis iposuerūt noia
gersam et gerson que interpretati sonant idē
q̄ aduena vel pegrinus. Sint igit̄ nos
bis aduenis et pegrinis cātabiles obsecro.
voce petri iustificatiōes dñi in loco pegri/
nationis nostre. Ad hoc enī factus est iste
cōuentus stationis saluberrime. vt miseri
cordiam et auxiliū cōsequamur. A quo et ab
eo qui pegrinantib; duob; discipulis et de
se colloquentib; quibus nondū credentib; se
cōiuxit. scripturas aperuit. cor accendit.
dans illud intelligi q̄d ꝑmiserat. vbi duo
vel tres cōgregati fuerint in noie meo ibi i
medio sum. Math. xvij. **A**lud nō ve
re credēdū ē q̄ dñs sit i loco isto? Adess̄ vni
q; cui milia milia seruiūt et decies centena
milia assistunt ei. Ad q̄d ita est? Admiruz
vt illud ꝑuerbiū laberū a seneca et macro/
bio positū. comes facundus in via ꝑ vebi
culo sit. Et quid facundius verbo dei in ex
celsis? Et nobis viri fratres et reueren/
dissimi patres preclarissimi sapientes atq;
charissimi nobis qui ꝑ varios casus ꝑ
tot discrimina rerum/tendimus. non in la
cium. sed in celum/exorandus est ip̄e idem
christus qui nostre pegrinatiōis est (dicen
te Boecio) dux semita terminus idem. ne
peregrinantes nos deserat. sed comitetur.
ducat. dirigat. et perducatur. **C**onsequimur
hoc quesumus tuis incerdentibus meri
tis. o beatissima dei mater et virgo que ꝑ
erum Jesum peregrinatem in terra egypti
ꝑti cum fidissimo et iusto Ioseph virgine
sponso tuo bainlasti. fouisti. nutriti. custo
disti. sic tu nos aduenas et pegrinos/spūa
lib; auxilijs fouere misericorditer obsecra/
ta nō abnuas nre meoz miserie nre pegria
tiōis et angustie. Nec abhorre peccatores
sine quib; unquam fores tali digna filio.

quod ut impetremus adimus cum fiducia
 thronum gratie tue salutantes obsecra-
 do. **E**t obsecrantes salutando et dicen-
 tes illud angelicum. Ave Maria. **O**b-
 secro vos et cetera. Non erravit pfecto p-
 cipes ecclesie Petrus dū cunctos hoies ob-
 secraturus/viscerosissima pietate magis
 imperio/cōmonuit eos aduenas esse et pe-
 regrinos. Cur ita? Ne pegrinatioez vie sta-
 tueret sibi p habitatioe patrie. sed ad eter-
 na sener pueberent. aliter q̄ pecora. et pe-
 cudes. et aliter q̄ diues ille in euāgelio qui
 dicebat. Anima mea habes multa bona re-
 posita in annos plurimos. **S**ed qm̄ p
 statu nature dstituit. uos corporea heu mo-
 le pressi et oppsi/nō possumus ad celū pa-
 triam nr̄am quā a longe saluamus suspi-
 rantes/curuas in terris animas satis r. ge-
 re/instar siphis fabulosi quā assidue mola
 sua deiecit et obruit. Corpus enim qd̄ cor-
 rumpitur/aggrauat aiām clausam tenebr̄
 et carcere ceco. **A**it Virgilius Et vinctus
 in mendicitate et ferro dicere p̄pha. Hinc ē
 illa psal. cōquestio. Heu mihi qz incolat
 mens etc. **P**rouidit misericors et misera-
 tor dñs. restaurator nr̄. duc noster. via. ve-
 ritas et vita. qua rōne posset mens nr̄a vos
 latu libero celerem nūcium ad ipm̄ patres
 nostrum qui in celis est destinare. **D**i-
 ra. p̄sus quid dicas. vel dei benignitas. vl
 hois dignitas vel orationis potestas. dicā
 istoz. quodlibet. Ita est. **C**redite. **A**unci-
 hic est oratio. que duabo alis subnixa ē. s̄
 de spe que animata est charitate. et que or-
 nata est tanq̄ plumis varijs/ virtutū mul-
 tiplicitate. **U**n̄ qd̄ est oratio nisi ascensio
 vel eleuatio mētis in deū p̄ pium et humi-
 lem affectū. quo fit vt dū oramus nos fami-
 liari quadam p̄mitate deo colloquimur.
Pōt illud phiciū de Boecio carmen so-
 noz ad id traduci qd̄ asserimus. **S**unt et
 eni penne volucres mihi. **Q**ue celsa cōscē-
 dant poli. quas sibi cū velox mens induit.
 terras perosa despicit. aeris immensi supe-
 rat globū. nubesq̄ post tergū videt. qui qz
 agili motu calet etheris. transcendit ignis
 verticē. donec in astrigeras surgat domos.
Bene habet igitur. fecit nobiscum ma-
 gnifice de. dum nobis aduenis et peregri-
 nis in loco horrois et vaste solitudis. de-
 dit talem nūciū. qui necessitates nr̄as a se
 ferret deo. et opez desideratam impetraret
 et referret. **O**bscero igitur vos viri p̄s

et fratres. obsecro vos voce Petri nūc tan-
 q̄ aduenas et peregrinos. **A**ssumatur ab
 vnoquoqz nostrum sedulus iste nunciū
 oratio omni quidem tempe. nam oportet
 semp orare et non deficere. p̄cipue tamē in
 hac hora et die dum ad hoc ipm̄ factus est
 cōuentus iste sacratissimus. hec deuotissi-
 ma p̄cessio. hec sacrosancte sinodi peculia-
 ris quedam collectio. tum pro nostris om-
 nibus iucōmodis subleuandis. tū specia-
 liter vt dirigat deus legatos huius concilij
 ad dñm nr̄m destinatos. vt venietes rede-
 ant cum exultatione portantes nr̄is op-
 tate manipulos. **F**iat insup oratio quarti
 nus dei deus voci sue vocem virtutis. det
 mihi euangelisanti verbum virtute multa
 impleat os meum. qui p̄ iussiones vsas q̄
 bus obniti fas esse non credidi. illud ape-
 ruit. **N**eqz enim existimaui q̄ vllō mō de-
 esse posset sermo mihi de re saluberrima ad-
 penitionem talem. licet sero valde nis im-
 positum locuturo. **A**ssumpserat onus istū
 reuerendissimus pater et doctor Emeric.
 giganteis humeris suis. sed rauceo voces
 abstulit. **C**onabor patrem filius sequi nō
 passibus equis vt apud Virgilium est. **E**
 Enumeremus ordine lucido et breui (q̄a
 nihil est quod teritur ordine longum) con-
 ditiones et proprietates quas debet habe-
 re nunciū hic nostre peregrinationis ora-
 tio deuota vel obsecratio. **C**oerceatur ser-
 mo noster infra terminos et verba p̄reno-
 minate epistole dominice currentis. ne per
 diuersa vagetur et diffuat. **S**umam ex
 ea sex orationis p̄rietates iuxta totidez cō-
 siderationes sententiarum ex eadez episto-
 la. **E**ramur insup familiari grossa et pal-
 pabili similitudine peregrini/magis scho-
 lastico doctrinali et quotidiano/q̄ accura-
 to sermone loquentes. **H**abet enim satis
 venustatis ip̄e sermo diuinus. etiam vbi vi-
 libus verborum panniculis operitur. que
 admodum veritatem. dum de terra orta ē.
 non auro vel sericis sed panniculis virgo
 mater inuoluit. **S**it igitur oratio vl ob-
 secratio quatinus euolet liberius in celum
 primum agilis et expedita. abstinere de hic
 bonis associata. **C**onversationem vestraz
Rursus patiens et benigna. vt in eo q̄ de
 vobis. **S**it libera nec seruiliter obligata.
 liberi estote. **S**it amicabilis et modesta.
 omnes honorate. **S**it deniqz humilis et
 subdita. subditi estote.

Dicamus igitur

sequentes q̄ ōro sit agilis et expedita tanq̄ cursor leuis/explicās vias suas. et sicut virgula fumi. que admodū postulabat qui dicebat/dirigat ad te ōro mea sicut incensuz in cōspectū tuo. Hoc at̄ fiet si obsecranti petro obediuerim? abstinentes nos a carnalibz desiderijs que militāt aduersus aiām. Mala p̄sus dura q̄ militia pestilēz et cruenta/desiderioz carnaliū. Audi qualiū. qz occidit pigrā. quibz subseruiūt. ociū subuerfatriz sodomie. voluptas esca maloꝝ vanū gaudiū qd̄ in puncto ad inferna descendit. cibz immoderatus et potus. inter q̄ caput Johis gr̄e p̄scaudit. His et filibz/ p̄grauat oratio. his inuisat̄ et euellūtur penne eius. Figuram hēmus p̄ n̄ra cōsideratione in Abraam. cui iussu pegrinari dictuz est. Egredere de terra tua et de cognatione tua de domo patris tui. hoc est terrenis affectibz. de peccati occasionibz que sunt peccati magna cognatio. de domesticis nostre carnis et tanq̄ paternis cōuersationibz et desiderijs. **P**onuerat nunc et posterius trahi sermo noster/p̄ cōcordātiās ex scriptura ad eruditōem moralem assumptas. sed ecce crebrius occurrit in ipa meditatiōe mea studiositas speculatrix. postulans vt p̄positiones aliq̄s doctrinales et scholasticas eliciens infererem. fiat hoc. intelligat studiositas. **C**onsideratio prima.

Efficacior est ōro ceteris paribz q̄ spūalior est et a carnalibus desiderijs remotior hinc est q̄ veri oratores adorant deū in spiritu et veritate. Orabo spū inq̄t apl̄us oratio et mēte. nō sicut illi q̄s increpat p̄pus ex verbis Isaie. p̄pls iste labijs me honorat. cor autē rē. **S**c̄da cōsideratio.

Efficacior est ceteris paribz theologozū ōro. qui supra fidē simpliciū/clariorē et puriorē h̄nt de diuina bonitate cognitionem Est enī talis ōro spūalior/ et a fantasmatibus corporeis alienatior. Hec ōro cōquiritur cū summa difficultate p̄scat aiāz. nota Antonii de orōe extratica. **C**ōsi. iij.

Efficax est pueroz baptisatoꝝ ōro inq̄bus nondū vigēt carnalia desideria qz per regeneratiōem facti sunt filij dei et placabiles ei. Hinc est illud. Ex ore infantū et lactentiū rē. Maxima debet puero reuerentia. Ne v̄ q̄ verbis opibz aut exēplis p̄stiatū h̄c puritatem angelicam.

Hic oratio bonis

associata. sicut subdit apl̄s Pe. Cōuersationem inq̄t v̄ram h̄ntes bonā. impossibile est enī sicut dicit Hiero. multoz p̄ces non exaudiri. p̄terea dicit apud Dabab. factus est cōuent? vt oraret. vñ et habitabāt apl̄i pariter. dū illos orantes illustrauit diuinitatis pln̄n̄tudo. Hinc p̄terea est illa xpi p̄missio. Si duo vel tres ex vobis cōsenserint. de oi re sup terrā fiet eis a p̄e meo

Colligamus hic tres speculatiuas doctrinas. **P**rima cōsideratio.

Efficacior est ceteris paribz ōro multitudinis p̄cessionaliter et localiter adunata/ q̄ dū sunt loco sepani. Ad huius p̄bationem satis d̄ esse vsus ecclesie. **S**c̄da cōsideratio.

Efficacior est ōro ceteris paribz dū sup v̄li bono ecclesie et ad ei? p̄ceptū vel ordinationem. q̄ dū sit in mō p̄ seip̄o. **T**er. cōsideratio.

Efficacior est oratio multitudinis duz illis p̄sciti etiam et peccatores orant/ q̄ si n̄la iungeretur talium oratio.

Hic oratio patiens

et benigna que admodū illatas iniurias oportet pegrinū sustinere/ vt nō correspōdeat cui libet fatuo nec litiget. p̄dat de suo potius vt pacē retineat. sic debet esse orō. qd̄ notat Pe. cōsequēter dum ait. Et in eo qd̄ detrectent de vobis tanq̄ de malefactoribz et bonis opibz vos cōsiderātes/ glorificēt deū in die visitationis qn̄ sc̄z dicent hi sunt quos habuim? in derisum et in similitudines impropertij. Nos insensati vitā illoꝝ estiamus in sanā et sine illoꝝ sine honore. ecce quō cōputati sunt inter filios dei et inter sanctos dei fors illoꝝ est. **C**olligamus et hic triplicem speculationem.

Prima speculatio.

Efficax est plurimum/ oratio illoꝝ qui diffamationes et detractatōes paciēter pro veritate vel iusticia suscipiūt. Patuit i dauid resp̄cū semei maledici/ et de sara filia raguelis. de tobias. iob ē p̄ maledictiōe inclinavit se et suscepit b̄ndictōez. **S**c̄da speculatio.

Efficax ē paupm orō sic dicit p̄s. Ex/ audiuit paupes d̄ns et victos suos non desperxit. Similis ē rō de his q̄ i infirmitatibz suis corp̄is gr̄as agūt deo et orāt. qd̄ vidit apl̄s dū ait q̄ p̄t? i infirmitate p̄ficat. tot oratores et ligas lazari hēbat qd̄ v̄lhera. **T**ertia.

Efficax est plurimum oratio illoꝝ qui

spirituales tentationes sustinent patienter in anima. quam molestiores aliquando sunt apud volentes bene vivere quam corporales molestie vel paupertas exterior. Nota de blasphemia. Nota qui insanunt quia desunt consolationes expresse. sed secundum multitudinem dolorum etc.

Hic oratio libera

nec obligata vel alligata rebus huius mundi per vincula cupiditatis. Propterea subdit petrus quasi liberi. libertate scilicet tali quam summa ingenuitas est. in qua seruitus christi comprobatur. Est enim altera fallax quaedam libertas. omni seruitute deterior. quod notat Petrus cum subdit. Non quasi velatem habentes malicie libertatem sed ut serui dei. talis est peccator qui velut onagerum liberum natum se putat. dum dimittit ire per desideria cordis sui in adinventionibus suis pessimis. quasi bos lasciuens. sed nihil est in felicius (dicente Augustino) felicitate et impunitate peccati. O felix inquit de quodam cui peccare licebat sic et summa platonis deditur boe. Sequitur tres vitas. Prima vitas

Efficiatior est ceteris paribus oratio religio foris quam ex voto vel regula minus peccare licet quam aliorum. si in religionis sue terminis absque transgressione seipos coerceat. et vinculis occupationum terrenarum non inuoluatur pedes affectionum suarum. Secunda veritas Acceptabilis plurimum est oratio solitaria in deserto vbi (dicente Hieronymo) Rescitur quid sereno emicat. et liberius mens euolat ad penetrandum celestia. Sic omnis religio quanto sibi sufficientior est et solitudinis minus habens tanto est ad continuationem contemplationis habilior. Idcirco non spero ad inchoationes Tertia vitas Acceptabilior est oratio pro seipso vel pro paucis quam ad satisfactionem faciendam. quam dum ad satisfactionem pro plurimis pro susceptionem bonorum spiritualium semet orationis obligauit. Et hoc esset gradus inquisitionis de valore orationis diuersis aspectibus. Nota de. xij. faciebus orationis.

Hic oratio amica

bilis et modesta. Consequenter ad id quod subdit in epistola. Omnes honorate fraternitatem diligite deum timete regem honorate. Hinc Joseph pegrinantes fratres comouit. Ne ira scimini inquit in via. Ad quod mox conformitas quia multum proficit. dicitur Exo. xij. Eadem lex erit indigene et colono qui pegrinat apud vos. et Exo. xxij. Peregrino molestus non eris. Ipsi enim fuistis pegrini in terra egypti

pti. Quinetiam necessaria est orationis modestia. quam generat timor dei. Propterea in Petri. iij. Nolite inquit pegrinari in feruore qui ad tentationem vobis sit. zelus absque discretionem precipitat. Prima consideratio

Efficiatior est ceteris paribus oratio pro inimicis. quanto videtur difficilius et ex maiori charitate orationis habens. Samuel et Moyses

Secunda consideratio.

Acceptabilior est ceteris paribus oratio pro rebus principibus et aliis in parte constitutis quam tu bonum eorum excedit particulare. Iam culpabiles valde sunt maledictionem eis imprecantes quibus est maxime miserandum quam habent homines super capita sua Augustino. In nullo mihi reperiri iram dei etc. Si vis aperi. Tertia consideratio. Efficiatior est oratio quanto verecundior est se deo. et casti timor. plus retinetur Bern. In veritate cooperi nihil ita esse efficax ad gratiam dei vel inueniendam vel conseruandam vel recuperandam quam si se inueniaris non alta sapere sapere ad sobrietatem. Denique brutus vir qui se est pauidus.

Hic oratio humili

lis et subdita. Circa quod concludit in epistola. Subditi estote in omni timore dominis. non tamen bonis et modestis sed etiam discolis. Nec est enim gratia. Ita quod cum diuina lex habet iubet. et obturat aurem suam ne exaudiat hanc legem orationis eius secundum sapientem est execrabilis. Propterea obedientium et humilium spiritus deo placuit orationem. Oratio humilitatis se nubes penetrabit. Est autem humilitas triplex. In intellectu in affectu et in effectu. Et cuius humilitatis carentia preterit in intellectu ex deprauatione in affectu conseruante. proueniunt errores omnes. et scandala in ecclesia sancta dei. dum humana presumptio non vult captiuari omnem intellectum in obsequium fidei. sed querit ambulare in magnis et mirabilibus supra se. Declarat hoc pulchre auctor summe de viciis et virtutibus assignans causas errorum circa fide tractatu de fide circa finem. Ecce enim quod intellectus superba presumptio dicitur aliquid orationis nil valere. Quare quod vel tenet omnia de necessitate absoluta euenire. vel deum terrena non curare. vel omnia fortuito agi sic notat claudianus. Sepe mihi dubia etc. Aut quod sic det res administrat et eas proprios more agere facit et ita inquit quod proficit orationem. fuerunt tandem alij qui dicerent orationes non nisi a radiatone celesti suscipere virtutem ut alkindus de radiis fuerunt qui negaret noctibus orationem esse aut in

Sermo de spiritu sancto

locis sacris plusq̄ in p̄phanis Dixerūt alij
q̄ oratiōes ecclesie omnes pollute sunt p̄ sy
moniam. Dixerūt alij vt begardi non esse
vocaliter orandū sed mentaliter tm̄. in q̄
dam libertate spūs quā dicunt non subijci
p̄ceptis diuinis. Sed et errores alios q̄s
omnes denumeret p̄pter qd̄ redditur ap̄d
deū inefficax oratio quā in fide fieri debe
re tradidit Jacobo. postulet inquit in fide.
Hic late p̄ materia grandis / taz sup fa
cto dñi nostri pape q̄s sup alijs. que p̄ p̄nti
iussus et obediens p̄tereo. Tandem sub
epilogo cōcludētes dicamus. q̄ aduersus
omnes insultus aduersarie p̄tates. aduer
sus scismata errores et scandala spūalis ne
quicie. Aduersus deniq̄ omnes laqueos
quos in via pegrinatiōis nostre abscondūt
supbi / efficacissimū remediū est h̄re comi
tem orōem / fide et spe subnitam et animatā
charitate. Nam hec est victoria que vincit
mūdū fides nostra. a qua dirigit oratio. a
lacer fidelis et volucer nūcius noster ad de
um. cui dicebat fidelis rex Josaphat. ij. pa
lipo. xx. Cū ignoramus qd̄ agere debeam
hoc solū habemus residui vt oculos n̄ros
ad te dirigamus p̄ orōem scz que victrix et
dñā nature est. **S**it igitur nūci⁹ iste (in
tra qd̄ p̄dictū est) Agilis et expeditus bo
nis associatus. patiens et benignus. liber
non seruiliter alligatus. Amicabilis et mo
destus humilis et subditus Nec eni est gr̄a
in x̄po Jesu qui ē deus b̄ndictus in secula

Sermo de spūsc̄to

Spiritus dñi repleuit orbem
terraz Sap. i. Hoc p̄claruz
sapientis eulogiū. hoc in spi
raclūz p̄phanū diuinitus ora
culū decantat in exultatione
cordis in inbilo vocis sancta m̄ ecclesia
recolens in ip̄o missarū introitu stupendū
nimis aduentū dñi in orbem terrarū. quā
do apparuerūt aplis dispdite lingue tāq̄
ignis. seditq̄ supra singulos coz̄ spūsc̄us
quo repleti ceperūt loq̄ varijs linguis ma
gnalia dei. put idem spūs dabat eloq̄ illis.
Et o vtinā p̄s celeberrimi p̄s et fr̄es
in eodem spū nūc collecti. vtinā det eloqui
spūs iste dñi / magnalia dei q̄ sua sunt. det
voci sue vocē virtutis. qm̄ ipe cōtinēs oia
sciam h̄z vocis. q̄ inspirati locuti sunt san
cti dei homines. q̄ dedit verbū euangelizā

tibus virtute multa. Non enim vos estis
qui loquimini dicebat x̄pus aplis. sed spi
ritus patris vestri qui loquit in vobis.
Ead. at o vtinā mō sicut olim in eccia pri
mitiua dñi Petrus loqueret apud Corne
liū cadat spūsc̄us sup oēs audientes ver
bū. qz nisi spūsc̄us cordi assit audientis.
ociosus est fmo loquētis ait Breg. at Au
gusti. Carbedram in celo tenet qui corda
docet. Repleat igitur totā domū istā i q̄ se
dētes estis vos apli viri. vos in codē spū
cōcorditer adunati. Adunati in q̄s. Et non
ne cū Maria m̄re Jesu? **A**udebim⁹ ne
virgo sacratissima dicere / te p̄ntaliter hic
adesse. vbi filius tuus n̄r emanuel se teste ē
vbi spūs ei⁹ adest in medio? Ades vtiq̄ et
si nō forte corpali dim sione q̄s hoc inui
sibiliter agere pōt corpus gliosum p̄ agili
tatis et subtilitatis dotes. Ades spūali sup
nos influxu et intuitu. cōuertens ad nos il
los tuos misericordes oculos. ad quam su
piramus gemēs et flētes in hac lachry
marū valle implorātes aduentū spūsc̄i in
nos et sup nos hodie. mediante te virgo mi
sericordissima. quā iō sanctus spūs nedum
ad sufficientiam vel excellētiā sed ad cu
berantissimā et fontalē redūdantiā im
pleuit vt ipam in nos alios refunderes. qd̄
vt fiat te salutamus exorantes. et exoram⁹
salutātes p̄ illud angelicū. Ave gr̄a plena.
Spūs dñi repleuit orbē terraz. Ad io
cūdistimā hanc et diuinā sapiētis vocem
ad hoc ecclesie carnē amenissimū. ad sono
rissimā hanc suauissimā q̄s tot⁹ orbis
armoniam. sacer iste cetus. ordo iste duo
rissim⁹ / nūquid nō assurgere d̄z in anago
gicos mētis excessus / in secretos cordis in
bilos / cū exultabūdo quoq̄ carnis tripu
dio? Qm̄ hec est dies quaz fecit dñs. exulte
mus et letemur in ea. Et certe dignū est vt i
solennitate spūsc̄i / ois spūs laudet dñm.
laudet et modulifet in organis / h̄ spūali fla
tu replet. pulcra varietate sonantib⁹ p̄ di
stinctiōem donoꝝ meritoꝝ et virtutū qua
si tonidē fistulaz. Itaq̄ brūs ppl̄s qui scit
inbilitiōem laudē et exultatiōem. **F**allos
si hoc nō inēderit p̄fatio q̄ de x̄po d̄: q̄ as
cēdens sup oēs celos sedēsq̄ ad dexterā di
p̄ris / p̄missum spūsc̄m hodiernadie i fili
os adoptiōis effudit. Quāpter p̄fusis gau
dijs tot⁹ in orbē terraz mūd⁹ exultat. Qua
re qz pleni sunt celi et terra maiestatis glie
spūsc̄i. Hinc celū laudib⁹ intonat. mūd⁹

exultans iubilat. gemens infernus ululat. Accipimus in hac armonia / iusticia; p re noze in inferno q̄ gemens ululat. mollē cā tum seu discātū mie in celo q̄d laudib; ito / nat. cōtratenorē vero velut ex vitro q̄ ppo / sitū / dū hic mūdus exultās iubilat cū ppha dicere. **V**iam ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe. Tale nos hodie carmē canere uenit dñi p inauditiū miraculū spūs dñi repleuit orbē terrarū. **E**t animaduertat p̄cor v̄sa bea titudo. qm̄ spūs iste dñi q̄ repleuit orbē terrarū. spūs est huius sacri cōcilij. Brandis plane dignitas admirādaq; sublimitas vt eodē spū vn̄at formet v̄uat et vegetet hec sacrosctā sinodus eccliam rep̄ntans. q̄ spū cōnecti dicunt in vnū pater ⁊ fili⁹. S; ve re sic decebat vt xp̄i spon̄si et ecclie spōse sue esset vnus spūs. **M**aior enī adhesio vel int̄imior qualis esse p̄t. q̄ spon̄se ad spōsū. Dicit autē Ap̄ls q̄ adheret deo / vn⁹ spūs est cū eo. Deniq; primitiuā eccliam describens Lucas Multitudinis inq̄t creden / tiū erat cor vnū ⁊ aia vna i dño. Quid plu ra q̄rim⁹. cū orauerit prēm q̄ non exaudiri neq̄t. vt credētes in eū / essent vnū. sicut ip̄e et p̄ vnū sūt. Sūt at vnū i spūsc̄to. q̄s q̄ n̄ oīno sūt ad credentes. **H**ic est spūs ille dñi q̄ repleuit orbē terrarū. repleuit sane mor vt in principio fecit deus celū ⁊ terrā. qm̄ spūs dñi ferebat sup aq̄s nō exclusus vl elatus. qm̄ intus fonebat fm̄ aliā translatō nem nō inclusus vel artatus. Neq; enī q̄c / q̄ subsistere p̄t q̄d nō repleuit spūs domi ni p̄ cēntiā potētā et p̄ntiam. Hoc bz arti culus p̄sius cōdemnat⁹. q̄ cā prima sit re / motissima sic q̄ nō p̄pinquissima erroz. Quāuis insup op̄at̄nitas. sint indiuisa nō quidē ad intra (vt Iohes andree sumit p̄ ar̄umēto p̄cessiōis spūsc̄ti ab vitro) s; ad extra. nihilominus cōpleta formatio re rū. mod⁹ et ornat⁹ eaz app̄iat spūsc̄to. p̄ q̄to diuina bonitas tanq; cā finalis q̄ prin cipalissima cāz est / mouit ad rerū creatio / nē vt in eis sese diffunderet. Est enī bonuz suūpius diffusiuus. Hinc Job ait. Spi ritus dñi ornauit celos cōcorditer ad psal mist. Verbo dñi celi firmati sunt. Sequi tur. Et spū oris eius oīs virt⁹ eoz. **H**oc vidit diuinus Dionisius qui ordinās no mina dei p̄ respectū ad creaturās posuit bō nū q̄d app̄iat spūsc̄to / esse primū nomen dei: et prius collocauit q̄s nomē hoc ens.

Hoc et Plato / et multi poetarū theologi / sub q̄dam inuolucro somniaſse vident dū dixerūt cū virgilio (si bñ memini) Princi / pio celū. **B**ratissima p̄sus hec specula / tio etiā phantū. p̄scrutari quēadmodū de spūs dñi repleuit orbē. At uero longe grati or diuini or atq; sublimior offert cōsidera / tio si de opib; creatiōis ad recreatiōis opa tiōnē vertit mētis acies. fidei lumine bene collustrata purgataq;. Illic offert celeberrimū solēnitatis. hodiernē mysteriū. q̄ nul lū stupore mirabili. nullū salubritate fru / ctuosius ⁊ efficiat⁹ excogitari p̄t. qm̄ spūs domini repleuit orbē terrarū. hoc ē p̄ figu ram quado repleuit hoies orbē terrarū in habitates. cōtinēs s; p̄ cōtento. vel loc⁹ p̄ locato. Quāq; et hoies hm̄i nō i p̄ueni enter dici possint orbēs terraz. multis sili / tudinib; Sed ex hac noiatim / q̄ egredien tes a deo p̄ creatiōem ⁊ recreatiōem: rursus a seip̄s ⁊ oib; creaturis / in deū qui ē alpha et ō principū et finis / reuertant p̄ cognitō / nē ⁊ amorē. Ob talē vero circulū vl orbē intelligibilem / quis nō recte noiauerit ho mines iustos / orbēs esse? Et quidem terre nos qz cū spiritib; suis h̄ret corpi q̄d terre nū terrā inhabitat. Vel iō certe noiant or / bis terrarū p̄pter virtutis stabilitatem et p̄ mptitudinem obedientie. Firmavit enim de⁹ orbem terre qui nō cōmouebit. ecce sta bilitas. Et de rotis volubilib; ezechiel dicit q̄ vbi erat ip̄er⁹ spūs / illuc gradiebāt. Ec ce obedia. Alludit his Orati⁹ di. de viro sa piente / q̄ est totus teres atq; rotūdus. De niq; sicut hō d̄r oīs creatura / d̄r creaſa mū di. d̄r microcosmus sic cū noiare orbēs ter / rarū fas putam⁹. **D**escripsit pulcerrime Boe. p̄dictū orbicularem circulū intelli gi bilem / de egressu creaturaz a deo. et de re / gressu rursus ad ip̄m. dū cecini. Repetunt p̄rios queq; recursus redituq; suo singula gaudent. nec maneryll: traditus ordo. nisi q̄d si n̄ iunxerit ortū / stabilem q; sui fecerit orbem. Ladit rursus in eādē sn̄iam alte ro carmine. Nā in rectos ieuocās itus. fle / ros iterū cogat in orbēs. Que nūc stabilis cōtinet ordo. Dissepta suo fonte fatiscant. Hic est cunctis cōis amor. Repetuntq; bo ni sine teneri. Qz nō aliter durare q̄ant ni / si cōuerso rursus amore refluat cāc q̄ dedit esse. Jō bene diffiniendo inquit Aristote. Bonū est q̄d oīa appetunt. **E**terez vero inteliigibiles hoim spūs eo p̄fectior em sui

faciunt orbem quo perfectius atq; diuinius spiritus vite est in seipis. tanq; in rotis. illis prophetis q; plene sunt oculis intus et extra. Intus p; intelligentiam. extra p; corporeas satisfationem. **U**deduxit hac reductione dominus Bonauē. cardinalis in itinerario suo/mentis in deū quo libello et auctore suo laus omnis terra inferior. **T**alis erat orbis terrarum quilibet ex apostolis et discipulis habitantibus in unum cum mulieribus et Maria matre Iesu. quoniam verificatum est illud domini per Iobelez. Et quod de in nouissimis diebus/effundat de spiritu meo super omnem carnem et prophetabit filij vestri et filie vestre vtriusque notat scriptum. Verificatum est item illud sapientis per themate sumptum. Spiritus domini repleuit orbem terrarum. Cuius repletionis sensibile fuit signum. doctrina linguarum per eundem spiritum collata. de quo pertinens scribitur. Et hoc quod continet omnia sciam habet vocis. Nam eo replente/voce diuersas intonant. fatum dei magnalia. **N**is ita quasi phemaliter et liberaliter elocutus pulsus ad alteriora pergit. fimo vnum velut incidit et dicitur sum quod reuerendissimum preter doctorem in copabilem acceptorem meum precipuum dominum cardinalē cameracensem. excusata desidiōsa vltimōsa ppositi mutatione. et exiguitate meaz releuat a temeraria psumptione. Assignat fuerat itaq; eidem. R. p. fimo pnis. Accepta uerat. copulaueratq; ipse ex integro et iam memorie comendabat. dum febris valida sic eum corripuit. vt in lectum et in medicos decideret. **I**ussit igitur (sunt enim petitiones sue iussio mihi) Iussit vt succederet loco sui. Parui. licet impar viribus. non in mea sed in obedientie virtute et in vestre beatitudinis expta benignitate. et in affluētissima spūscū bonitate/spem reponens quod iubēs pollicitus est. **A**peri os tuum et implebo illud. **O**bedierat qui dicit Os meum apertum. nec frustratus ē. quod sequitur et attraxi spiritum. **P**orro nihil ex intentione quod vel prialitate vel offensionem sonet. pono dicere ne id quod de nullo tempore licet fieri Abūde satis est ad loquendum solennitatis hodiernae misterium grade. quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum. **E**t bene spiritus domini. non spiritus mundi. non spiritus carnis. non spiritus demonis. qui sunt tres immundi spiritus. quos in Apocalypsa. Iohes vidit egredientes de ore bestie in modum ranarum. que garrule fordidetur gideq; sunt. Spiritus insuper quod non permanet super omnem carnem hoc est carnaliter viuentem quod spiritus est qui viuificat. caro non potest quod

quod. Spiritus quo degustato desipit omnis caro qui scrutatur etiam profunda dei et omnia diiudicat. **H**ic hodie spiritus repleuit orbem terrarum non qualicumque sed exuberantissima repletionem. **I**nuenit enim spiritus domini repletio multiplex et signanter triplex. **R**epletio sufficientie. qualis est in omnibus spem fidem et charitatem habentibus. Est etiam in puulis baptisatis vel in vtero sanctificatis. quemadmodum Gabriel dixit de beato Iohanne quod spiritus sancto replebit adhuc ab utero matris sue. **A**ltera est repletio abundantie vel excellentie. qualis fuit in beato prothomartire Stephano quem elegerunt apostoli. plenum fide sapia et fortitudine. qualis repletionis participes sunt perfecti et contemplatiui. **T**ertium repletio tertia est redundantie vel superfluentie. qualis in summo christus habuit. quoniam in ipso habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. **P**ost ipsum maria gratia plena. **H**ieronymo. **L**eteris per presertim dicit. marie pro se infudit plenitudo gratie tota. vt a capite deriuat omnis influxus vitalis et spūalis per maria quasi per collyrium in cetera membra totius ecclesie. **H**anc plenitudinem repletionem licet differenter. hodie susceperunt apostoli. quoniam repleti sunt omnes spiritus sancto. **T**unc enim spiritus domini repleuit orbem terrarum. **A**d quod ita. **U**t per redundantiam et superfluentiam in omnem terram ereret sonus eorum. et in fines orbis terre verba eorum. **R**epletio neque prima operatur spiritus sanctus in actibus incipientibus et perfectibus. **E**t hec quod bona sufficienter est. **R**epletionem alteram operatur spiritus sanctus in contemplatis et perfectis. et hec melior excellentiorque iudicat. **T**ertiam vero communem operatur spiritus sanctus viris heroicis propollentibus et exercitatis in vtraque vita actiua sil' et contemplatiua. quibus non tollit actio contemplationem nec actiōem contemplatio. prohibet aut refugit. **H**ec est optima repletio superfluentem ac redundantem in alios deriuata. **A**d imitationem angelorum quibus hoc insigne est. quoniam in eis non obsistit theoria iugi misterio. contemplatio seque actio. **I**nmo vero contemplatio attendit actum primam. quod fimo illam habent exemplariter operari. **E**xemplum de scriptore et exemplari libro et luce. **H**inc in scala Jacob visi sunt angeli ascendentes per contemplationem et descendentes per ministrantem. **E**t quoniam hierarchie et sublimis per latoz deo amabiliū stat' exigit repletionem huiusmodi perfectissimam et optimam. dicit enim (dicente Gregorius) platus esse actioe precipuus et per amicitiam in contemplatione suspensus. vt sit ambidexter vt dicitur. **D**icamus aliquid de repletionem

k

l

Dicamus aliquid de repletionem
 quod spiritus est qui viuificat. caro non potest quod
 quod. Spiritus quo degustato desipit omnis caro qui scrutatur etiam profunda dei et omnia diiudicat. **H**ic hodie spiritus repleuit orbem terrarum non qualicumque sed exuberantissima repletionem. **I**nuenit enim spiritus domini repletio multiplex et signanter triplex. **R**epletio sufficientie. qualis est in omnibus spem fidem et charitatem habentibus. Est etiam in puulis baptisatis vel in vtero sanctificatis. quemadmodum Gabriel dixit de beato Iohanne quod spiritus sancto replebit adhuc ab utero matris sue. **A**ltera est repletio abundantie vel excellentie. qualis fuit in beato prothomartire Stephano quem elegerunt apostoli. plenum fide sapia et fortitudine. qualis repletionis participes sunt perfecti et contemplatiui. **T**ertium repletio tertia est redundantie vel superfluentie. qualis in summo christus habuit. quoniam in ipso habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. **P**ost ipsum maria gratia plena. **H**ieronymo. **L**eteris per presertim dicit. marie pro se infudit plenitudo gratie tota. vt a capite deriuat omnis influxus vitalis et spūalis per maria quasi per collyrium in cetera membra totius ecclesie. **H**anc plenitudinem repletionem licet differenter. hodie susceperunt apostoli. quoniam repleti sunt omnes spiritus sancto. **T**unc enim spiritus domini repleuit orbem terrarum. **A**d quod ita. **U**t per redundantiam et superfluentiam in omnem terram ereret sonus eorum. et in fines orbis terre verba eorum. **R**epletio neque prima operatur spiritus sanctus in actibus incipientibus et perfectibus. **E**t hec quod bona sufficienter est. **R**epletionem alteram operatur spiritus sanctus in contemplatis et perfectis. et hec melior excellentiorque iudicat. **T**ertiam vero communem operatur spiritus sanctus viris heroicis propollentibus et exercitatis in vtraque vita actiua sil' et contemplatiua. quibus non tollit actio contemplationem nec actiōem contemplatio. prohibet aut refugit. **H**ec est optima repletio superfluentem ac redundantem in alios deriuata. **A**d imitationem angelorum quibus hoc insigne est. quoniam in eis non obsistit theoria iugi misterio. contemplatio seque actio. **I**nmo vero contemplatio attendit actum primam. quod fimo illam habent exemplariter operari. **E**xemplum de scriptore et exemplari libro et luce. **H**inc in scala Jacob visi sunt angeli ascendentes per contemplationem et descendentes per ministrantem. **E**t quoniam hierarchie et sublimis per latoz deo amabiliū stat' exigit repletionem huiusmodi perfectissimam et optimam. dicit enim (dicente Gregorius) platus esse actioe precipuus et per amicitiam in contemplatione suspensus. vt sit ambidexter vt dicitur. **D**icamus aliquid de repletionem

tali que contemplationem piter et actioez
cōplectit. vbi p̄replatio iā nō inseq̄tur acti
onē. vt in sue adq̄sionis seu generatiōis p̄
mordio. sed ip̄az p̄uenit iformat p̄turit ve
getat roborat dirigit z pficit. Neq̄z enī fal
lunt q̄ vitā actiuā in duos se cernūt status
aut ḡdus. Quoz alter est p̄ui⁹ ad cōtēpla
tiōem. et hic q̄dē imp̄fect⁹ solicit⁹ anxi⁹ z tur
bidus. iuxta illud. Martha martha solici
ta es zc. In altero aut̄ req̄es q̄dā par z trā
quillitas ex cōtēplatiōis sapide cōdimēto
et ex influxu eius cōtinuo/repit. Ita vt in
sp̄u lenitatis/agit oīa/doceat z corrigat oīa
qz nihil de radice amaritudinis ē in corde
sicut ē dū in sp̄u vehementi conterunt na
ues tharsis. Hic hz veritatē. illud Brego.
Prudentissimū verbū. vera iusticia p̄passi
onē hz. falsa indignatiōem. ¶ Talē habu
isse replatiōem aplm. colligim⁹ ex eplis et
actibz suis. Cōuersatus sum ait inter vos
in omni humilitate lachrymis z māfuetu
dine. scio abūdare. scio penuriā pati. Et te
rū. oībz oīa fac⁹ sum. Qui et sua debet gau
dere in dño semp. et nihil solictos esse. qua
si tristes. sp̄ aut̄ gaudētes. vt sit in aduersis
et p̄spis idē vult. idē anim⁹. quēadmoduz
de Socrate p̄dicabāt.

D De articulo articulo

aut̄ id q̄d reliquū ē f̄monis. in triplicē cō
sideratiōem. Prīma loquet̄ de mō q̄ p̄ spi
ritūscm̄ cōicat̄ repletio. sc̄da loquit̄ q̄l̄ sit
ex sp̄ūsc̄i repletōe cōtēplatio. tertia loque
tur quēadmodū plenitudinē cōtēplatiōis
cōseq̄tur comes actio. ¶ Prīma cōsidera.
¶ Sp̄us dñi dū replet hoīem incolā or̄b
terrā/ facit hoc nō quadā naturali necē
tate. sed gratuito sp̄ōtaneoz volūtāt. atq̄
libertatis arbitrio. ¶ Docuit h̄ x̄ps q̄. Hi
codemo loquēs dixit. Sp̄us vbi vult sp̄i
rat. Et apls postq̄z dixerat q̄ diuīdēs ḡti
rū sunt. diuīerās eas subdit. Nec aut̄ oīa
opaf̄ vn⁹ z idē sp̄us. diuīdens singlis put
vult. Ita qz deus sicut dicit Job lumen te
net in manibz. claudēs et ap̄iens. put vult
qui cui⁹ vult miseret̄ z quē vult indurat. h̄
est induratione p̄mittit. Neq̄z enim q̄s̄di
cere p̄t. Cur ita facis/ etiā si pierit nationes
q̄s fecit. cui est p̄ ratione volūtās. qui oīa
q̄cūqz voluit fecit i celo z in terra zc. ¶ De
fecit ad hui⁹ d̄s̄atōnis imp̄scrutabilē ab
v̄sū/ oīs penephoz astrologoz ep̄icuroz
ltozoz/ imo z pipareticoz p̄scrutātō. dicē

tium/ vel deū nō esse. vel n̄ curareres extra
se. vel agere necessitate nature sicut solem z
ignē. Quid idcirco mirādū. si deū nō sicut
deū gl̄ficauerūt. neqz grās egerūt si nō spa
uerūt ab ip̄o p̄ orōes al̄ q̄d suffragiū neqz
p̄ lachrymas. Docet fatū h̄ amile h̄ deliz
iudicabāt. Docet hoc or̄o cathonis apud
salustii. ¶ Docet aut̄ a n̄re z vere religionis
abhorret traditiōe q̄ toties monet. Venite
adorem⁹ z p̄cidam⁹ añ deū. plo. co. do. Et
iterū. Sa crificiū deo sp̄us cō. cor zc. Tali
bus enī lachrymarū hostijs placat̄ de⁹. Re
ferē in vitā patrū de illo machario anacho
rita magno. q̄ interrogat⁹ v̄bū a fr̄ibz inge
muit dicēs. Plorē⁹ fr̄es plorē⁹ vbi la
crime purgāt p̄ctā. ne illic plorare cōtingat
vbi lachryme exurēt corpa n̄ra. Impossibi
le enī oīno est nō plorare. dicebat magnus
arseni⁹ aut̄ hic p̄ p̄ntiā. aut̄ illic p̄ d̄natōez

¶ Porro teste ap̄lo. q̄d orē⁹ sicut p̄p̄t
nescimus/ sed sp̄us est q̄ orat ad deū p̄ nob
ḡitibz inenarrabilibz. glo. orare facit. Ad
quid ita? Admirū vt p̄ pfundā hūilitatem/
reddat aiām/ s̄t̄p̄ius capacē. Sup̄ quē re
quiescet sp̄us me⁹ q̄rit dñs/ nisi sup̄ hūilē z
quietū z tremētē f̄mones meos. Est autē
humilitas hec. vt hec abyssalis altitudo in
diciozum dei honoretur casto silentio i f̄i
dei simplicitate. quā hz paup̄cula m̄r plus
aliq̄n q̄ sapiētes hui⁹ seculi. q̄ perferurato
res maiestatis opprimūtur a gl̄a. sic ocl̄us
nicticoz acis a clarissima luce solis s̄i cerne
re cōtenderit/ retūdit̄ cecaf̄ez. ¶ Cur illum
impleat. illū nō impleat. noli q̄rere si nō v̄s
errare. nō dū impleas/ ora vt impleas. Nā
qui vult esse p̄nceps optimarū dei donat⁹
onū/ optet orōibz reduci. vt in bonoz prin
cipiū. Ipe quidē oībz adest. nō aut̄ oīa ei
assunt. Tunc aut̄ ei assumus cū castissimis
orōibz inuocātes/ reuoluto aio p̄pinq̄mus
No c̄ diuin⁹ dionisius exēplificat de cate
na itelligib̄l̄ p̄t̄sa in celū. z de corda nauis
herēte litoribz. p̄ quā nauis ad litus nō lit⁹
ad nauē deducit̄. ¶ Vult igit̄ aliq̄s repleri
sp̄ūsc̄o: Vult existimo Ascēdat exēplo s̄a
ctoz in sup̄iora dom⁹. in cenaculū grande
stratū. hoc ē in apicē mētis sue. claudat fo
res. ostia z fenestras sensuū p̄ q̄s mors ascē
dit. Colligat in vnū vires suas oēs. sedeat
quiescēs. p̄seueret orās. recogitet cū p̄beta
oēs annos suos in amaritudine aie sue cū
spe salutis/ cōsequēde. Sic enī orat cū ma
ria q̄ amarū mare z q̄ m̄ Jesu m̄ salutis

homines paucissimi et ignobiles et iopes replentes mundum euangelio dei quod erat legibus et moribus inueteratis summe contrarium in deis scandalum et grecis stulticia sicut Augustinus et Chrysostomus eleganter exaggerant in confirmati onem legis nostre. Hec in quibus omnia et filia miracula si ad sola corporalia respicias videntur esse motui naturali contraria. Si vero naturam copaueris ad gratiam iudicabis naturam ut ancillam gratie sicut domine ordinabiliter paruisse. Ordo quippe qualis alter rectior quam naturalior est quibus ut replente spiritu sancto orbem terrarum noua fiant omnia. nouus rex. noua lex. noua signa noua miracula. In noua signa. immuta miracula petit sapiens. Et in Apocalypsi dicit. Qui sedet in throno. ecce noua facio omnia. Potuerit in longissimum pertrahi. sed positi memor ad alteram me transfero considerationem.

Secunda considera

Spūs dñi dū replet hoīes incolā orbis terrarū / nō necessitate sicut dictū est. s; spō / tanea volūrate attollit ipm. ut in arcem cō / templatiue pfectionis ascēdat. Ipam s; quidē spūs dñi repletiōem cōsequit libera / mentis eleuatio sursum ducens. Instar te / ste Qui. de qua ferunt quod repleta rore et ob / structa / si ad feruidū solem exposita sit / sur / sum abit. Dystice. ros grā. Pondus meū inquit Augustinus. amor meus Illo feror quocū / que feror. hoc pfectū amoris pondus (si nō potius leuitas dicēda est) emergere fac spi / ritum a turbida fluctuantū fantasia et exundantiū desiderio carnaliū / tetra cali / gine. ut supas liber euadat i auras. ut fera / tur sup aquas cogitationū vagantiū et in / stabiliū. somniōs similiū. ut eruat de tene / bris et ymbra mortis. Ubi prius erat vin / ctus in mendicitate et ferro male cōsuetudi / nis et fomitis originalis. Senserat ex / perimento felici repletiōem hanc spūs dñi sursum a gente / ipa mī Augustini scā mo / nica Hec aliquā in ecclesia scī Cypriani mar / tiris suscepit sacra cōiem. in quā plenitudo grē velut in suo fonte sumit. tum prin / co / pore a terra leuato / tales erupit in voces. Volemus in celū. volemus in celū fideles Aqua dum postmodū quereret quid sibi vo / lūisset hec insolita clamoritas et eleuatio. Ipa ut erat tora colūbine simplicitatis / pie / benignę rūdit. Et quid vultis. quid queris? Cor meū et caro mea exultauerūt in deū vi

num Congruit id quod sequitur Altaria tua domine virtuti. supple cōtulerūt hanc eleuatiō / nem Tale aliqd de scō Thoma referūt cuius corpus etiam cōtemplatio leuabat a terra. Sic in beatis pnie speculis maria magdalena et maria egyptiaca faciū legim? Quid d ipa nostra iuuēcula tympanistrā Exultauit inquit. i. extra se saltauit spūs me? in deo saluari meo. Sile aliqd sentit Au / gustinus quod deo loquens cōfitebat. Intro / ducis me aliquā in affectū quendā inuisita / tū valde. qui si pfiatur nescio quid erit qu / ista vita nō erit. sed resorbeor. Hec est as / censio in deū quā petebat quod dicebat Quis dabit mihi pennas sicut colūbe et volabor / req̄scam? Oro que sunt penne tales? nisi ipa cōtemplatio que describit a cōtempla / tiuo Richardo. quod est liber mētis intuitus in diuina spectacula cū admiratione suspē / sus. Vel ut Augustinus ait. Cōtemplatio est ad dei inuisibilia salubriter afficiens animū mentis illustratio vel illuminatio. Vel ut Hug. placet. Cōtemplatio est viuacitas intelligētie. quā cuncta palam bñs apra visu / one cognoscit. Quā est illud spūs oia serui / tatur. glo. scrutari facit. etiam pfunda dei. Ad quod reducitur illud eccl̄s. Lustrās vni / sa in circūitu celestū scz terrestriū et inferno rum pgit spūs. Sequitur et in suos circulos reuertitur. Hoc fit dū ppiā puritatē defecti / bilitatemque cōsiderat. Hanc cōsiderati / onem sequitur lachrymosa deuotio flāre spū / sancto. Nam flauit spūs eius et fluēt aque. In quibus aquis lacrimarū se lauat. balneat. et baptizat cōtemplantis aia quē admodum dixit ad ap̄los xps. Vos autem baptisabi / mini spiritu sancto. Et quā nihil ita ani / mam lauat purificat decorat illuminat et e / leuat sicut intima compunctiōis deuotio. Ad hanc sequitur mentis illuminatio. noua quādam neomenia iuxta illud ysa. Nō ab / scondā vltra faciem meam ab eis eo quod effu / derim sup eos spūm meū. Hec aut faci / es dei plena grātū que est sol iusticie / nulla / rōne videri pōt sine delectatiōe quod dulce lu / men et delectabile est oculis intellige sanis videre solē. Tunc sentitur virtus et veritas illius verbi. Spūs meus sup mel dulcis. Quod senserat sapiens qui iocūdu exclama / bat Quis bonus et suauis est dñe spūs tu? in nobis. Tūc enī p̄m meliorem mēt̄ n̄fer / rōis virtutem / ineffabili? et ignotis / inef / fabiliter et ignote cōiūgimur ait Dionisi?

rationem affectus. Hic moyses mistic dicit gregem virium suarum in interiora deserti. Hic sedet solitarius et lenat se supra se ubi dominus loquitur ad eum. Hic dicit petrus bonum est nos hic esse. Et philippus sufficit et maria magdalena. Uidi dominum et hec dicit mihi. Hic introducit aiam in cellam vinariam ubi bibit ebriam sobrietate spiritus. ubi suspirabunda epithalamium canens verba dimidiat dilectus meus mihi ait et ego illi. egodormio et cor meum vigilat. Hic obtestatur dilectus de dilecta. Adiuro vos filie hierusalem ne suscitatis vel enigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Vult autem dum pondus amorum spiritualis horologii cadit et mentem percutit vocans et insonans ad opus actiue per dilectionem primorum per quo sit hec tertia et ultima consideratio.

Tertia considera-

no. Spiritus domini dum repleuit hominem in lamprobus terrarum per plenitudinem reducantie constituit ipsum forte et expeditum ad opera vite exterioris et actiue. Vidimus hoc in maria que post susceptam gratie plenitudinem in christi conceptione prius iuit in montana cum festinatione. ministratura Elizabeth cognate sue. Retundit hoc exemplo arrogans bergardorum stulticia. que in tale se libertate spiritus et contemplatione mentiunt ascendisse. ut non amplius teneant diuinis obsequi preceptis tanquam seruilibus. Quo contra est illud christi. Si diligitis me mandata mea seruare. Et profecto tanto esse humilior atque ad fruendum primorum quicquid dicitur ex munere quanto se obligatio esse respicit in reddenda ratione. Nam cum plenitudo legis sit dilectio signum vero dilectionis sit exhibitio operis. que non diligit opere primorum quod legem impleuit. Proximam attendite non viciam non errorem suum. quod diligit iniquitatem odit aiam operans causa. Ceterum legimus moysen postquam locutus fuerat ei dominus in montis caligine quod ad populi tumultuatis regionem descendebar tabulas legis ferens. et ex contemplationis interioris reducantia. facies eius radiosa cornuque videbatur. Etenim sicut lapas ex lumine. sic corpus totum ex interna contemplatione lucefcit pulchricat et nitescit. Hic vultus hinc oculi hinc tota corpora compositi diuinum aliquid sobrium. modestum. serenum et decorum se ferunt sed velat faciem hanc humiles dicentes. Secretum meum mihi. secre. me. mi.

Legimus apostolum postquam rapit in tertium celum audiuerat archana verba que non licent homini loqui. postquam insuper mente excesserat deo et dixerat. Hinc conuersatio in celis est. hinc talis et rarus regreditur ad disponenda cubilia maritorum ad verbera. ad tumultum. ad vincula. Ubi quod amplius miremur nescio. vel sublimitate in contemplatione. vel humilitate in actione. ubi deum quodammodo propter deum deserens. cupiebat anachema esse a populo pro populo ad christum trahendo. Scripsit L. brief. saluberrimum de conceptione librum. ubi regem dauid miratur et extollit supra modum qui talis fuerit in actione regiminis regni cuius assiduitate conceptionis intime cuius voces. iste sunt. Tota die contristatus ingrediebar. laudabo per singulas noctes lectum meum. Fuerunt mihi lacryme mee panes die ac nocte. Oculi mei semper ad dominum. et talia sine numero per psalterium. Verum hoc sibi prebatur spiritus fortis. quo confortari petebat dicens. Redde mihi leticia salutaris tui etc. Sequitur pertinens ad actiuam. Docebo iniquos vias tuas. Vellem dare tibi spacium que serenissimum. rhoromanorum regem compare liceret in hac laude ipsi dauid. Eum namque labor incredibilis actiue vite iugiter exercet. In quo nihilominus spiritum deuotionis habitare compiunt est per colloquutiones deuotas usque ad conceptionem lacrimosam audientium. His oculis vidi et sensi. Exultans nunc in spiritu confiteor tibi pater. que fideliter in actione laboranti quicquid per intime conceptionis infundis. quam nonnullis in ociosa vita contemplatione huiusmodi tota solitudine industria que queritibus. Ita per quam sic bene placitum est ante. Bene placitum non meritum ut non glorie ante te stulta presumptio ois carnis. sed qui gloria in te glorie. Inuenio propterea deuoti Bern. desiderium tale que gratiam predicationis seu ministracionis sic alios effunderet. non ut canale quod perit sic. cat feces retines. sed ut cocha plena superfluens seu fons viuus perpetua vena scaturiens. qui nec facile turbatur. et turbatur pernitentiam ad nitorem pernitentiam redit. Ad quid ita quebat sanctus iste. ut nimirum actio contemplationis gratiam non auferret. Hinc est eiusdem ad fratres documentum quod in qualibet actione meminerit illi ecclesiastice cohoracionis. Sursus corda. cui tam veraciter que frequenter vana fieret rursus. Nemus ad dominum. Quid que Anthonius post plenitudinem contemplationis in deserto hauste. ipse neque ex occurso frequenter firm.

Sermo de spiritu sancto

Neque et circumstantibus turbis dum alexandriam quae venisset / aliquid turbationis vel molestie sentire se fatebatur. Hoc miratus est Hilario sed tanta est quae radicata stabilitate anthoni mens immota manebat. aut si mouebatur continuo redibat in idipsum. Datur exemplum sensibile de acy nauitatu / affecta per magnam. que iugiter redit ad poli prospectum. **H**ac stabilitatem contemplationis in actione. et actionis in contemplatione. fuisse crediderim in beatis gretho. beatus dicitur et sibi plurimis. Quod de ipsis apostolis atque discipulis hodierna die factum non dubito. Porro de martiribus Lauratio Vincencio et talibus / venerabilis Richardus sentit eos in medijs ignibus addiuina suspensos feruacius quam fuerant in passis. Hoc sonat illa vox Vincencij dum videret corpus machina candens. Ecce nunc in sublime agor et oes principes tuos seculo altioro tyranne despicio. Quod autem in christo patiente non fuerat dispensatio fuit. per nos redemptioe Alioquin delectatio interior / corpeam oem absorbuisset tristitiam. **R**ursum methaphisican do cum theologia considero / quod hec spiritus domini superflua replentio stabilitatem in spiritualitate. eo quod a materialitate quam secundum Aristotelem maleficiu operatur ipsam magis ac magis purgat et elogat. Hinc fit ut crescat huiusmodi replentio spiritus domini / ipsa cupiditatis seruitus lenifera / vel efficiatur penitus sicut in beatis. vel imminuta languescat ut in viatoribus perfectis. **S**uperaddamus quod spiritus domini quos replerit. dominos facit. non quilibet rerum sed ois dominia sunt in deo apostolis. Nam quod spiritus dei agunt. hi filij dei. hi liberi sunt. quod ubi spiritus domini / ibi libertas. quod si filij liberi sunt. heredes eos esse dominus est. heredes quod dei. coheredes autem christi. Christum vero dominum esse oim / multiplici titulo quos ambigat. Ac p inde quos negat eum coheredibus suis oia tribuere abinde ad fruendum vel ad obsequium. **V**ox est apostoli. **S**anctus quoniam diligenter deum oia cooperant in bonum. et sic etiam oia aliena mala. Attendat rursus hoc dominum super corpus proprium. quod obedit imperio spiritus sic repleto. longe excellentius quam viderat Aristotelem. cuius tamen hec est sententia quod in virtuosos oia consonant rationi. Datur et ipsum dominum in subiectis demonibus et generaliter in mirabilibus faciendis potest expedit. vel persone facienti. vel alijs per quos fiunt. sicut ordinem nature iam diximus quod subditum esse. Quod si ita

sensisset Avice. ponendo materiam exteriorem subditam esse rationali anime / ubi fundare nititur magicam naturalem. tolerabilius dixisset sed altera fuit intentio sua. **C**olligimus ex promissis quod ad motum mutationem notabilem in microcosmo. scilicet in hominibus / dominus est mutatioes in macrocosmo hoc est in maiori mundo notabiles fieri. sicut in diluuiio. sicut in fulminatione petropolis peccatrice. sicut in horrendo scelere iudeorum per nece christi quoniam sol obscuratur est. terra tremuit. petre scisse sunt. Denique quod de peccatio assidua motu suo possit hoc et Jacobo / et eloqua sacra / et miracula crebra testantur. Hodiernum inter cetera miracula quod orantibus apostolis narratum est.

At qui sollicitat pro

propter hec predicta nonnullos multiplex inquisitionis vel studiositas vel curiositas. **P**rima questio. **Q**uerunt aliqui / cur modo sic obliuio signa eos quod credunt non sequitur ut sceleres tollant. ut linguis loquantur nouis etc. **R**espondeo Gregorius in Danieli euangelij de ascensione. et apostolis dicens. quod lingue sunt in signum / non fidelibus sed infidelibus. **S**ecunda questio. **Q**uerunt qualis illa fuerit linguarum varietas. an diuersis sonis eadem lingua resonabat. **V**el an idem sonus / se vario modo intelligibile reddiderit sicut in audientibus erat varietas. **V**ides scdm magis esse probabile. **T**ercia questio. **A**mplius querunt si donum hoc linguarum collatum est mulieribus et marie marie Jesu. sed etiam bus et orantibus in cenaculo cum reliquis. **A**ugustinus get difficultatem dictum apostoli. qui docere mulierem non permittit sed aliud est quod lex communis vetat. aliud quod priuilegiata seu priuata concedit. **I**taque maria apostolorum fuit apostola. **Q**uarta questio. **A**mplius querunt. si in apostolorum repleto erat donum illius latens energia. ut plerentium varietate / sese darent intelligi licet / sic lingue. hoc non optuit. **Q**uinta questio. **Q**uerunt amplius. an soli apostoli daret hoc modo visibili spiritus sancti. probabile est quod sic. quod si uis Simon magus oppositum putauerit dicens date mihi hac potestatem. Et hoc de simonia grandis potest esse declaratio. sed pergitur ad terminum. **S**exta questio. **Q**uerunt aliqui. si hodierna die spiritus sancti replentio confirmat apostolos nunc doctorisatos sic quod peccare non possent vel errare. cum de petro dicat paulus quod reprobabilis erat. quod non recte ambulabat ad veritatem euangelij. Sed respondetur reprobabilis tate fuisse venialem non mortalem. **V**idetur quod.

Sed cur hac die pentecostes potius q̄ al-
tera datus est sp̄s sanctus? Ut scz eius ignea
ler noua tunc daretur quando uetus dona-
ta est. **O**ctaua questio. **C**ur p̄cessit re-
pentinus ac uehemens sonitus? Qm̄ solz
hoc sp̄s bonus facere ad humiliationem.
Balignus ex opposito blanditur ad arro-
gantia. **N**ona questio. **C**ur cū aplis
z discipulis cohabitabant mlieres. cum a
sanctis p̄ribus postmodū cohabitatio ta-
lis culpata phitags est? Dentur nūctles in
gr̄a cōfirmati. cōcedet z hmoi cohabitatio.
Sed hec rara auis est in terris. **X**. q̄o.
Letex quō dicit sp̄s sanctus docuisset
sc̄ipulos oēm ueritatē. cū hoc sit appriatus
filiū. cū p̄reca mltas ueritates philosophā-
tium nescisse uideat. ut geometriam astro-
nomiam? Rūdent doctores q̄ scriptura sa-
cra p̄ antonomasiā dicit oīs ueritas. In q̄
sup̄ba cōfunditur nōnullorū garrulitas.
Undecima questio. **S**olicitat alios
inquisitio de sp̄s sancto. Quorū qualibz moīs
mittitur q̄ uillabit. z quō p̄cedit a p̄re et fi-
lio. z hic de sc̄ismate grecoz plurima. Quō
remissiones peccatoz facit sp̄s sanctus. Et si
detur plenitudo p̄tatis ecclesiastice sine spi-
ritu sancto gratificante seu sine gratia gratum
faciēte. qm̄ hic gr̄adis laqus hereticoz ut
uidem? in hoc cōcilio. **D**uodecima q̄o.
Rursus q̄ z q̄les sunt irremissibiles i spi-
ritu sancto blasphemie. z de distinctōe donoꝝ
iter sea p̄tutibz b̄titudibz z fructibz. **XI**. q̄o.
Ite p̄ q̄ signa cognoscit aduētus sp̄s sancti
cti in mētē. Quibz insup̄ argumentis seu
regulis p̄bant sp̄s si ex deo sunt. **XII**. q̄o.
Deniqz si q̄s posset sc̄ire certitudinalit̄
de se ut altero q̄ h̄at sp̄m̄ sanctū cū uideam?
hereticos p̄mptos ad moriēdū plus aliq̄n
q̄ fides catholicos z uñ p̄cedit hoc. **U**-
det enī q̄nqz in ip̄is hereticis gaudium ad
mortē. sed auidū efferū plenū desperatiōis
z interne cōsolatiōis uacūū. In ip̄is uo ca-
tholicis martiribz gaudiū est charitate cō-
ditū. humile. patēs benignū. plenū speat̄
qz fiducia. interi? suauiter consolante.
Talia magis z magis occurrebāt specu-
latiue tractādā. sed aliud tps z aliū locū ex-
postulāt. **I**pa tetigisse satis fuerit. **F**ini-
amus tādē in orōe z aduētū sp̄s sancti in nos
depcātes dicam? eidē. **U**eni sc̄tē sp̄s. qm̄
in die bona uenim? ad te. reple tuoz corda
fidelū. z tui amoris in eis ignē accēde. qm̄
ignē misit dñs in terrā z uolū uehemēter

accēdi. ut celestibz desiderijs accēsi. fontem
uite sitiamus z ad ip̄m ueniam? p̄stare eo
qui est benedictus in secula. Amen.

Qm̄ dies pentecostes dies est iubileus
gratie remissionis z indulgētie. rōabiliter
indulgētiās nūciari solitas denuncio.

Explicit sermo factus corā cōcilio con-
stantiē. p̄ dñm Cācellariū pisicū. In die
sc̄to p̄te. vii. Julij. Anno dñi. M. cccc. vi

Incipit tractatus

pauis z valde notabilis eiusdēz magistri
Joh. de gerson de p̄ntibz dñi Iesu uerbis

Uenite ad me oēs qui labora-
tis z onerati estis z reliqua
Salutare nobis est fr̄es cha-
rissimi cū omni ueneratione
p̄dicare cū nulla tñ possimus
rōne p̄prehēdere magnū hoc pietat̄ sacra-
mentū qd̄ manifestū ē in carne z apparuit
in mūdo q̄ uicē ih̄s xp̄us uenit in hūc mū-
dū p̄ctōres saluos facere z q̄rere qd̄ pierat̄.
Uenit aut̄ non qualis erat a principio cre-
ator z index omnīz seculoꝝ. sed q̄lis nob̄
cōgruebat. sicut speciosus forma p̄ filiis
hoim. ita copiosus z diues in mia. sup̄ om-
nes qui inuocant illum. Uenit tanq̄ sal-
uator p̄ p̄ditis. redēptor p̄ captiuis. rex p̄
militibz. dñs p̄ seruis. diues p̄ paup̄ibz. me-
dicus p̄ egrotis. ubi sicut nullū ab infirmi-
tate liberū inuenit. ita p̄ saluatiōe oīm ad-
uenit. Uenit flos floꝝ dup̄ moꝝ. uenie ue-
na. fons pietatis z gratie. patēs domui Ja-
cob/ in absolutiōem p̄ctōꝝ z menstruate.
Uenit tanq̄ doctor bon̄. magister pi? p̄d-
cator ueritatis z mic. mitis z humilis cor-
de. Uenit de solio maiestatis de sinu dī pa-
tris. z qd̄ ibi hauserat de fonte pietatis / h̄
eructauit nobis. **E**t qd̄ hoc eē potuit nī-
si charitas? **I**pa est q̄ sola cōmouit viscera
mie dei nosti / q̄ mitteret nob̄ liberatorem
z p̄pugnatorē qui liberaret nos de seruitu-
te diaboli q̄ opp̄ssi eram?. Testat h̄ apl̄us
ubi ait. **P**ropter nimia charitatē suā q̄ dī-
lexit nos / deus pater fillū suū misit. **I**te z p̄-
prio filio suo nō pep̄cit. **H**ac charitate sua
uigēte dei fili? uenit de celo. hac uigēte su-
sp̄edi se p̄misit in ligno. **H**ac uigēte descen-
dit ut suos educeret q̄ captiui tenebantur i
inferno. **H**anc ip̄se et uerbo docuit. et
exēplo cōfirmavit. et p̄riū sanguinis effusi-
one signit. **H**ac significauit z loco. **U**erbo